

Lasten ja nuorten
paikallisen
harrastustoiminnan
valtionavustuksen käyttö
Kainuussa ja Pohjois-
Pohjanmaalla 2020

Elisa Hietala

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto

Opetus- ja kulttuuritoimi

Lasten ja nuorten paikallisen harrastustoiminnan valtionavustuksen käyttö
Kainuussa ja Pohjois-Pohjanmaalla 2020

Elisa Hietala

Aluehallintovirastojen julkaisuja 129/2021

ISSN 2343-3132 (verkkojulkaisu)

ISBN 978-952-5900-60-6

2021

KUVAILULEHTI

Aluehallintovirastojen julkaisuja xx/2021

Tekijät Elisa Hietala		Julkaisuaika 10.12.2021	
		Toimeksiantajat(t)	
		Toimielimen asettamispäivä	
Julkaisunnimi Lasten ja nuorten paikallisen harrastustoiminnan valtionavustuksen käyttö Kainuussa ja Pohjois-Pohjanmaalla 2020			
Tiivistelmä Lasten ja nuorten paikallisen harrastustoiminnan avustamisen tavoitteena on lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksien lisääminen, lasten ja nuorten yhteisöllisyyden ja osallistumisen vahvistaminen sekä uusien, monipuolisten elämysten saaminen yhdessä ikäisten kanssa. Toimintaa voidaan suunnata myös syrjäytymistä ehkäisevään toimintaan sekä monikulttuuriseen harrastustoimintaan paikallisen tarpeen mukaan. Tässä raportissa selvitetään Pohjois-Suomen aluehallintoviraston myöntämän lasten ja nuorten paikallisen harrastustoiminnan valtionavustuksen käyttöä Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan maakunnissa kaudella 2020–2021. Raportin tiedot on kerätty valtionavustusta kaudella saaneiden toimijoiden käyttöselvityksistä. Tässä raportissa kartoitetaan lasten ja nuorten paikallisen harrastustoiminnan toteutumista, avustusta saaneita toimijoita, kerhotoiminnan sisältöä, toiminnan kustannuksia ja rahoitusta sekä toiminnan arviointia. Kauden 2020–2021 tietoja verrataan aikaisempien vuosien tietoihin. Vuonna 2020 Pohjois-Suomen aluehallintovirasto myönsi 300 000 euroa harkinnanvaraista valtionavustusta lasten ja nuorten paikalliseen harrastustoimintaan. Harrastustoiminnan valtionavustuksella järjestettyä toimintaa toteutettiin 29 kunnan alueella. Yhdeksässä alueen kunnassa ei ollut harrastustoiminnan valtionavustuksella järjestettyä toimintaa. Valtionavustuksella toteutettiin kaikkiaan noin 416 kerhoa ja 124 päiväleiriä, joihin osallistui lähes 8 100 lasta ja nuorta.			
Asiasanat Harrastustoiminta, valtionavustus, Kainuu, Pohjois-Pohjanmaa			
ISSN (painettu) -	ISBN (painettu) -	ISSN (verkkojulkaisu) 2343-3132	ISBN (verkkojulkaisu) 978-952-5900-60-6
Kokonaissivumäärä 28		Kieli suomi	Hinta -
Julkaisija Pohjois-Suomen aluehallintovirasto		Paino -	

Sisällysluettelo

1. Johdanto	6
2. Toteutunut harrastustoiminta kaudella 2020	8
2.1. Avustusten jakautuminen	10
2.2. Alueellisuus	12
2.3. Harrastustoiminnassa mukana olevat	13
3. Harrastustoiminnan taloustiedot	17
4. Toiminnan arviointi	19
4.1. Covid19 vaikutukset harrastustoimintaan vuonna 2020	19
4.2. Selvityksissä olleita hakijoiden arvioita toiminnan vaikutuksista	22
4.3. Selvityksissä olleita hakijoiden kuvauksia toiminnasta	24
4.4. Lisäkysely harrastamisen Suomen mallin vaikutuksista	25
Lähteet	27

1. Johdanto

Lasten ja nuorten paikallisen harrastustoiminnan avustamisen tavoitteena on lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksien lisääminen, lasten ja nuorten yhteisöllisyyden ja osallistumisen vahvistaminen sekä uusien, monipuolisten elämysten saaminen yhdessä ikäisten kanssa.

Avustus on tarkoitettu käytettäväksi lasten ja nuorten vapaa-aikoina tapahtuvaan toimintaan, jolla edistetään lasten ja nuorten tasapuolisia mahdollisuuksia osallistua säännöllisesti, pitkäjänteisesti ja laadukkaasti järjestettyyn harrastustoimintaan. Avustuksella tuetaan niin ikään lasten ja nuorten mahdollisuuksia monipuoliseen harrastamiseen. Harrastustoimintaa voidaan suunnata myös syrjäytymistä ehkäisevään toimintaan sekä monikulttuuriseen harrastustoimintaan paikallisen tarpeen mukaan. Avustusta myönnetään koulujen lukuvuoden aikaiseen, lapsille ja nuorille järjestettävään säännölliseen ja tavoitteelliseen harrastustoimintaan sekä koulujen loma-aikoihin sijoittuvaan päiväleiritoimintaan.

Lasten ja nuorten harrastustoiminnan tukemisen taustalla on ajatus siitä, että harrastuksilla voidaan edistää lasten ja nuorten hyvinvointia ja mielenterveyttä. Opetus- ja kulttuuriministeriön laatimassa valtakunnallisessa nuorisotyön ja -politiikan ohjelmassa 2020–2023 (VANUPO) esimerkiksi todetaan, että harrastukset tarjoavat nuorelle mahdollisuuden sosiaaliseen vuorovaikutukseen, itseilmaisuun sekä innostavaan ja motivoivaan toimintaan vapaa-ajalla. Harrastuksissa yhdistyy kaverisuhteiden ylläpitäminen, itsensä kehittäminen, omien unelmien tavoittelemisen ja omien vahvuuksien löytäminen sekä mielekäs ja rentouttava tekeminen. Vapaa-aikatutkimuksen, koululaiskyselyn sekä Nuorisobarometriä perusteella 70–90 prosentilla nuorista on vähintään yksi harrastus. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2019: s. 9)

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmassa yhtenä osaamisen, sivistyksen ja innovaatioiden Suomen saavuttamisen keinona on harrastusmahdollisuuksien lisääminen niin, että jokaiselle lapsella ja nuorella olisi mahdollisuus harrastamiseen koulupäivän yhteydessä. Ohjelman tarkoituksena on vahvistaa koulujen aamu- ja iltapäivätoimintaa ja sen laatua, kerhotoimintaa sekä yhteistyötä kuntien ja kolmannen sektorin toimijoiden välillä. Vuoden 2020 syksyllä käynnistettiin harrastamisen Suomen mallin valmistelu, ja sen tavoitteena on edistää maksuttomia harrastusmahdollisuuksia, jotka toteutetaan koulupäivän yhteydessä. (Valtio-neuvoston julkaisu 2019: 167).

Valtion nuorisoneuvoston 2020 julkaisun mukaan harrastamisen Suomen malli on valtiohallinnon mittava ponnistus saattaa lasten ja nuorten harrastaminen lähemmäs koulupäivää ja edistää yhdenvertaisten harrastusmahdollisuuksien toteutumisen. Maksuton ja nuorten toiveiden mukainen harrastamisen mahdollistaminen ehkäisee syrjäytymistä, lisää hyvinvointia, ja luo edellytyksiä vapaa-ajan lisääntymiselle sekä harrastuskustannusten alenemiselle. Harrastamisen hinnan on todettu erilaisissa kyselytutkimuksissa vaikuttavan etenkin liikunnan harrastamiseen – osalle lapsista ja nuorista harrastuksen hinta

onkin kyselyiden mukaan esteenä harrastamiselle (Valtion nuorisoneuvoston julkaisuja 2018: 17–18).

Tässä raportissa selvitetään Pohjois-Suomen aluehallintoviraston myöntämän lasten ja nuorten paikallisen harrastustoiminnan valtionavustuksen käyttöä Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan maakunnissa kaudella 2020–2021.

Raportin tiedot on kerätty valtionavustusta kaudella saaneiden toimijoiden valtionavustuksen käyttöselvityksistä. Raportissa kartoitetaan lasten ja nuorten paikallisen harrastustoiminnan toteutumista, avustusta saaneita toimijoita, kerhotoiminnan sisältöjä, toiminnan kustannuksia ja rahoitusta sekä toiminnan arviointia. Kauden 2020–2021 tietoja verrataan aikaisempien vuosien tietoihin. Raportissa käytetään vuotta 2020 merkitsemään koko kulunutta kautta.

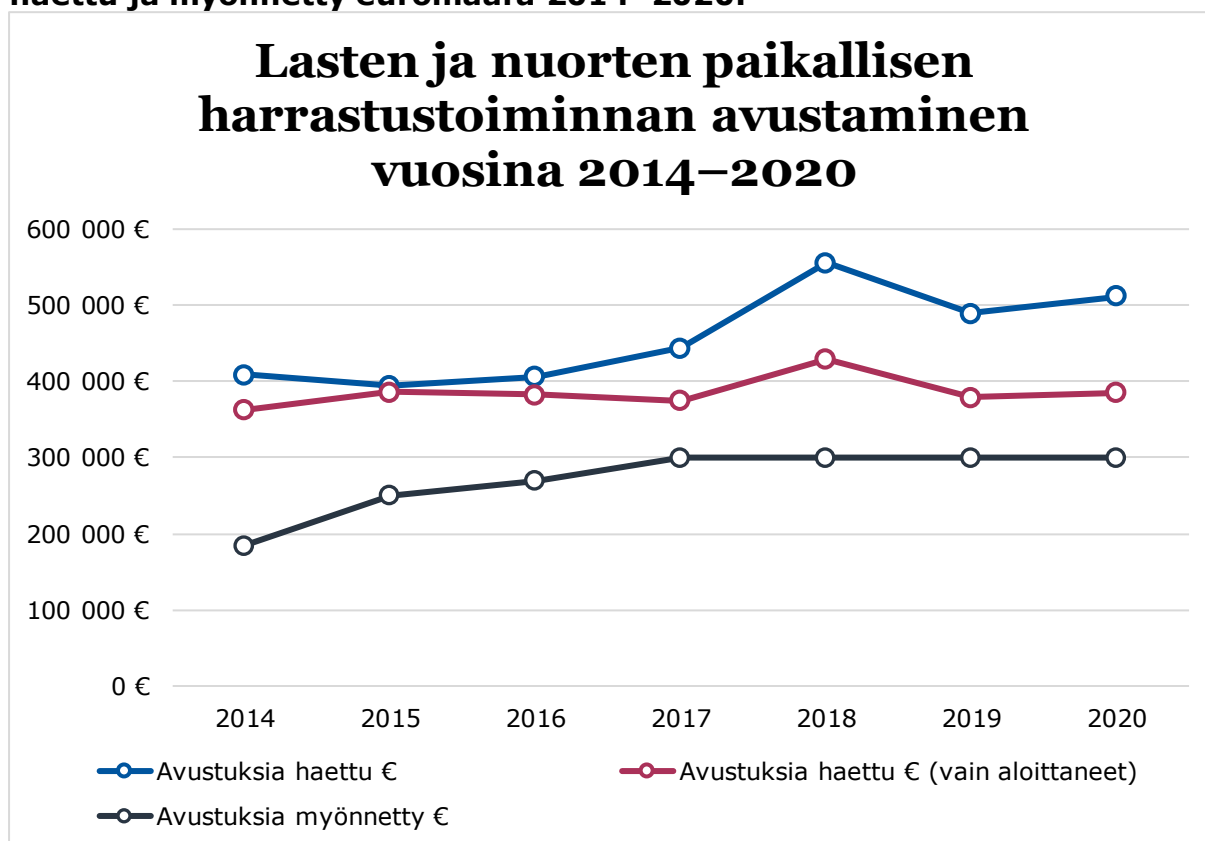
Raportin kirjoittamisen aikaan kaksi avustusta saaneista toimijoista ei ollut raportoinut toimintaansa, koska valtionavustuksen käyttöaikaa oli pidennetty heille vuoden 2021 loppuun saakka. Näiden kahden toimijan toteutuneet kustannukset tai osallistujamäärät eivät siis näy tämän raportin tiedoissa.

Harrastustoiminnassa mukana olevien lukumääriin sekä talouslukuihin on laskettu ainoastaan ne toimijat, jotka saivat valtionavustusta vuonna 2020. Luvuissa ei siis ole mukana kielteisiä päätöksiä tai käsittelemättä jätettyjä tapauksia.

2. Toteutunut harrastustoiminta kaudella 2020

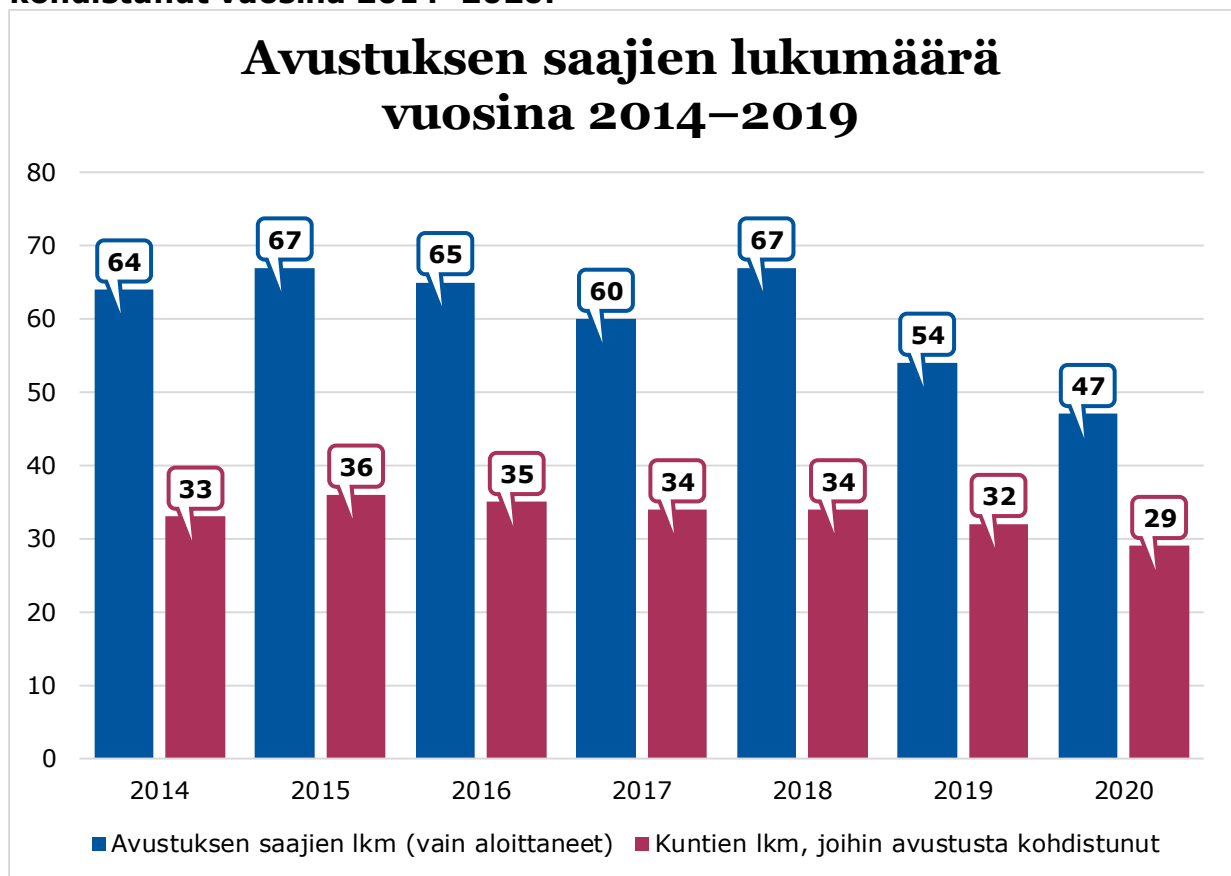
Vuonna 2020 Pohjois-Suomen aluehallintovirasto myönsi harkinnanvaraista valtionavustusta lasten ja nuorten paikalliseen harrastustoimintaan Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun alueella yhteensä 300 000 euroa. Avustushakemuksia tuli yhteensä 64 kappaletta. Myönteisen avustuspäätöksen saaneita hakijoita oli yhteensä 49, mutta kaksi toimijaa peruutti toiminnan. Kielteisten päätösten syynä oli joko se, ettei toiminta vastannut tälle avustusmuodolle asetettuja tavoitteita tai hakija ei vastannut lähetettyyn täydennyspyyntöön lainkaan tai täydennys lähetettiin myöhässä.

Kuva 1. Lasten ja nuorten paikallisen harrastustoiminnan avustukseen haettu ja myönnetty euromäärä 2014–2020.

Vuonna 2020 avustusta haettiin yhteensä lähes 512 000 euroa. Määrä kasvoi jonkin verran edellisvuodesta (**Kuva 1**). Myönnetyn avustuksen määrä on pysynyt samana useana vuonna.

Kuva 2. Lasten ja nuorten paikallisen harrastustoiminnan avustuksen saajien lukumäärä sekä kuntien lukumäärä, joiden alueelle avustusta on kohdistunut vuosina 2014–2020.

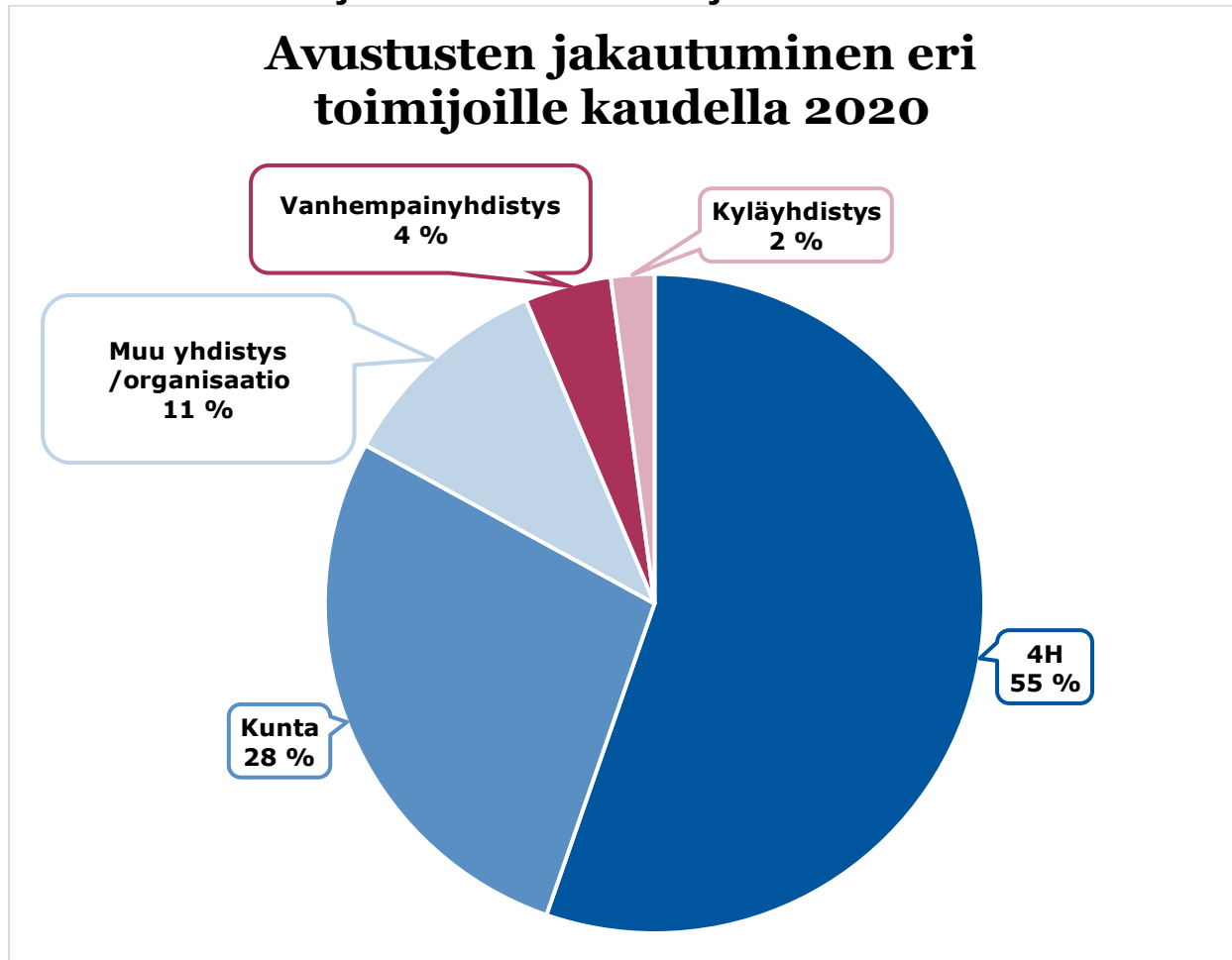

Pohjois-Suomen aluehallintovirastoon saapui kaudelle 2020 yhteensä 64 valtionavustushakemusta, joista 49 sai myönteisen avustuspäätöksen. Kaksi toimijaa ei kuitenkaan aloittanut toimintaa lainkaan. Avustuksen yleinen käyttöaika oli 1.6.2020–31.5.2021, mutta koronan vuoksi asetettujen rajoitteiden ja toiminnan muun vaikeutumisen vuoksi yhteensä kymmenen toimijaa haki käyttöajan pidennystä valtionavustuksen käytölle.

Avustusten saajien lukumäärä on laskenut kahtena edellisenä vuotena (**Kuva 2.**). Vuonna 2020 Pohjois-Suomen avin alueen 38 kunnasta 29 kunnan alueelle kohdistui harrastustoiminnan valtionavustusta. Avustusta saaneiden kuntien osuus on siis 76 % koko alueen kunnista. Muutama kerhoista toimii useamman kunnan alueella.

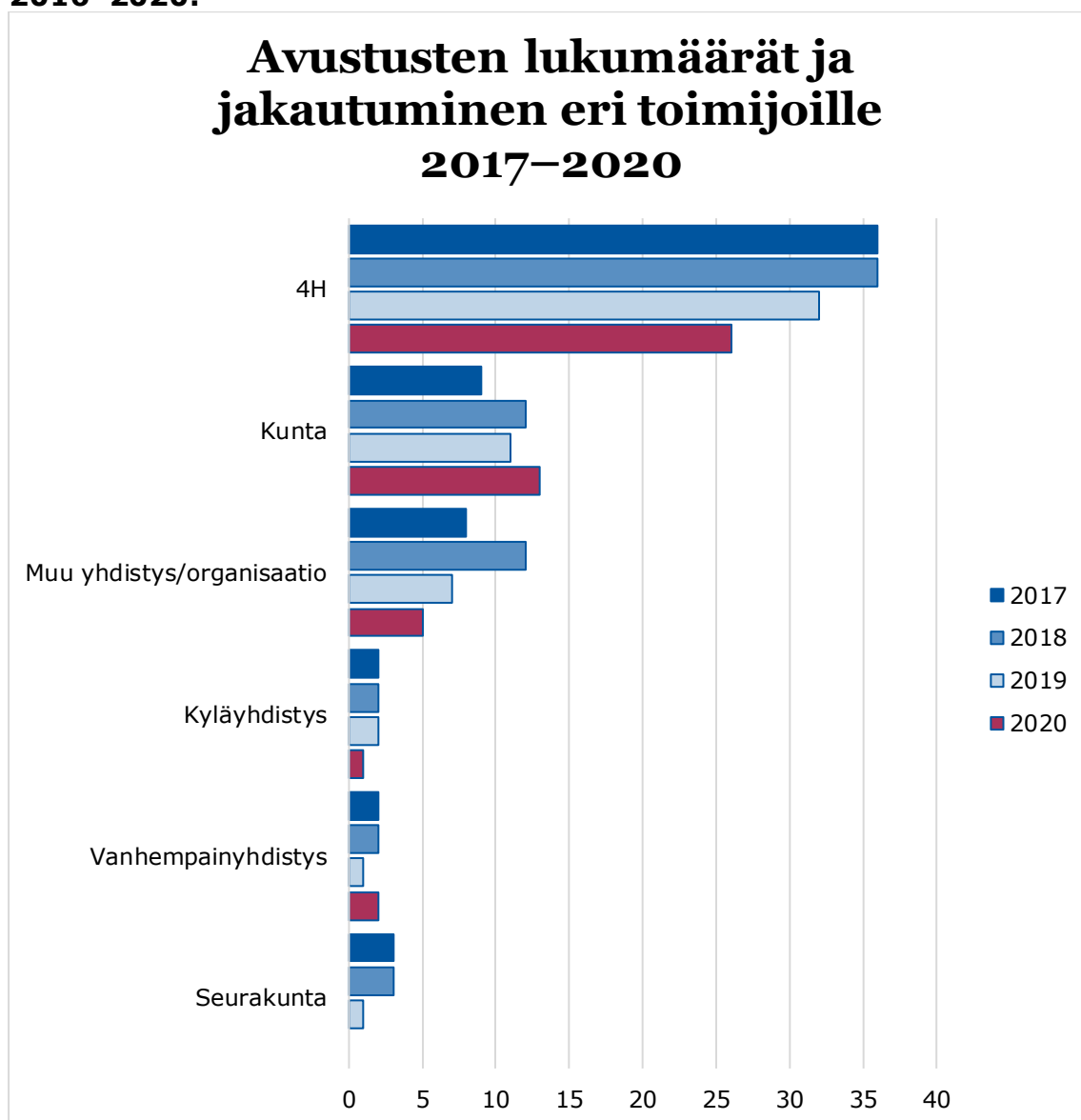
2.1. Avustusten jakautuminen

Kuva 3. Avustusten jakautuminen eri toimijoiden kesken kaudella 2020.

4H-yhdistykset ovat olleet jo useamman vuoden suurin avustuksen saaja Kainuussa ja Pohjois-Pohjanmaalla. Vuonna 2020 avustuksen saaneista noin neljäsosa oli kuntia (**Kuva 3**). Muut yhdistykset ja organisaatiot olivat keskenään hyvin erilaisia toimijoita: edustettuina olivat muun muassa mopokerho, metsästysliitto sekä monikulttuurinen yhdistys.

Kuva 4. Avustusten määrän (kpl) jakautuminen eri toimijoiden kesken 2016–2020.

Kappalemäärinä tarkasteltuna 4H-yhdistysten saamien avustusten määrä on laskenut tasaisesti vuodesta 2017 (**Kuva 4.**). Kuntatoimijoiden saamien avustusten määrä ei ole juurikaan vaihdellut tarkastelujaksolla. Muiden yhdistysten ja organisaatioiden saamien avustusten määrä taas oli kasvanut muutamalla kappaleella vuonna 2018, mutta laskenut sen jälkeen kahtena vuotena. Seurakuntien sekä kylä- ja vanhempainyhdistysten saamien avustusten kappalemäärät ovat sen sijaan pysyneet likipitään samoina vuosien 2017–2020 välillä.

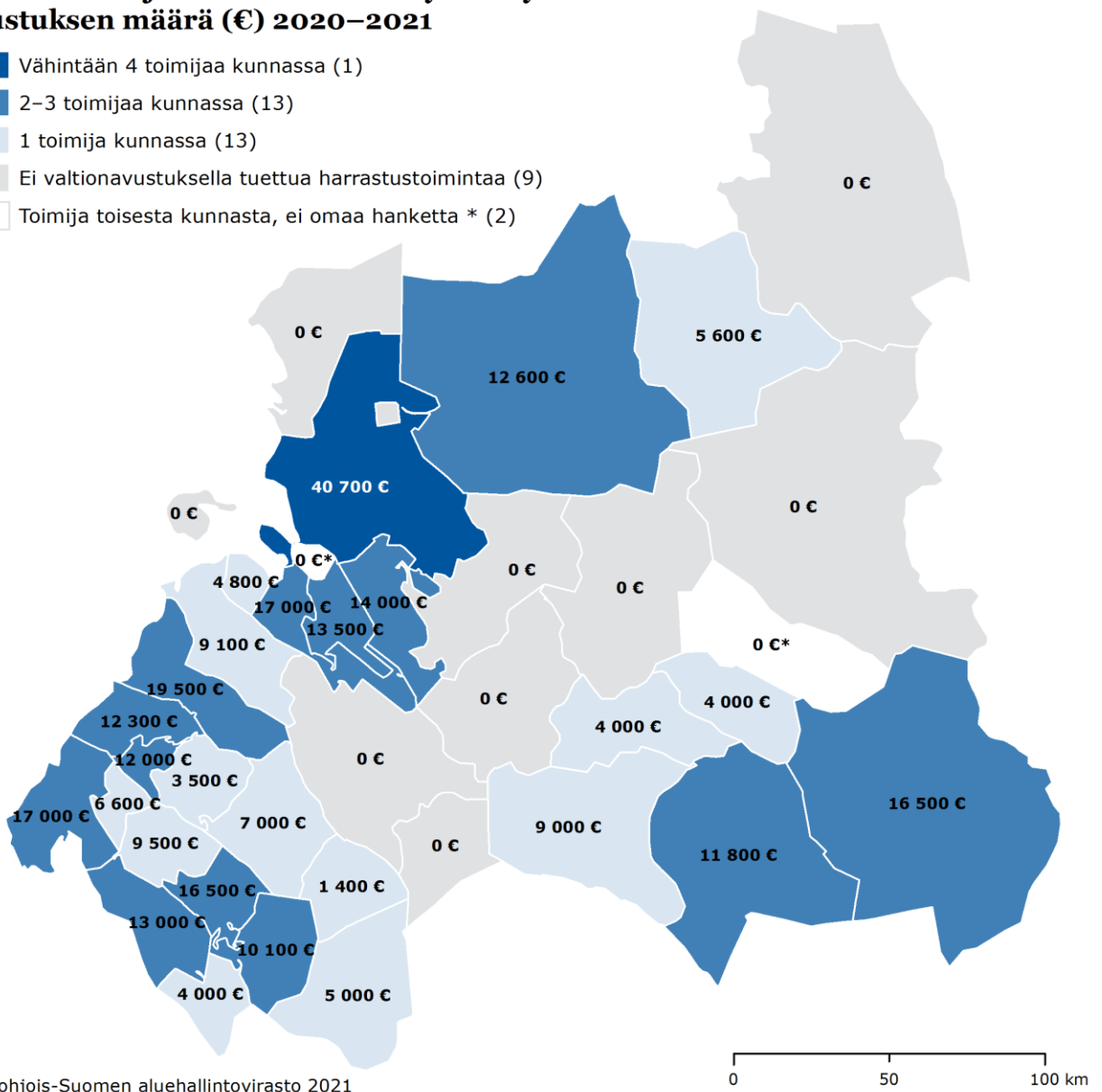
2.2. Alueellisuus

Avustus on tarkoitettu käytettäväksi lasten ja nuorten vapaa-aikoina tapahtuvaan toimintaan, jolla edistetään lasten ja nuorten tasapuolisia mahdollisuuksia osallistua säännöllisesti, pitkäjänteisesti ja laadukkaasti järjestettyyn harrastustoimintaan ja jonka avulla tuetaan lasten ja nuorten monipuolisia harrastusmahdollisuuksia.

Kuva 5. Harrastustoimintaa (kerho- ja päiväleiritoimintaa) järjestävien toimijoiden määrä sekä myönnetyn avustuksen määrä kunnittain kaudella 2020.

Harrastustoiminnan valtionavustusta saaneet toimijat kunnissa sekä myönnetyn avustuksen määrä (€) 2020–2021

- Vähintään 4 toimijaa kunnassa (1)
- 2–3 toimijaa kunnassa (13)
- 1 toimija kunnassa (13)
- Ei valtionavustuksella tuettua harrastustoimintaa (9)
- Toimija toisesta kunnasta, ei omaa hanketta * (2)

© Pohjois-Suomen aluehallintovirasto 2021

0 50 100 km

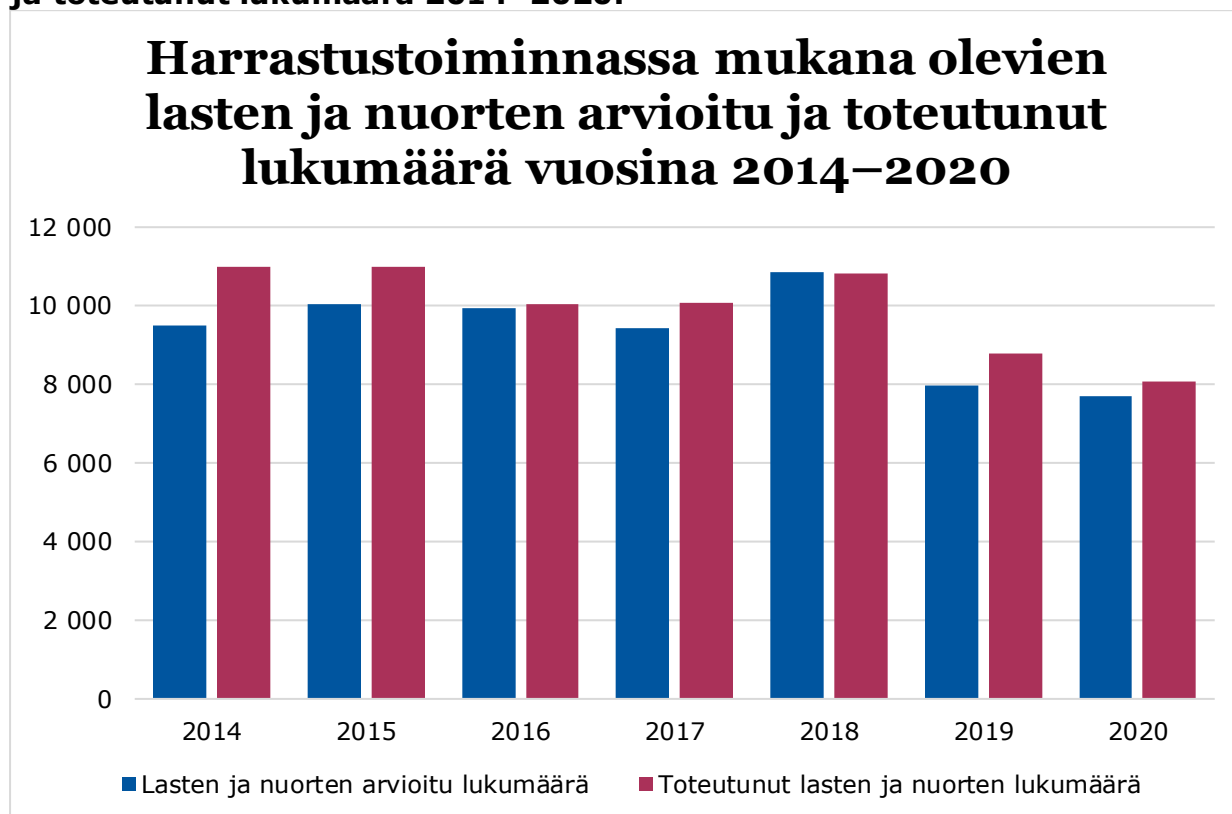
Kaudella 2020 harrastustoiminnan valtionavustuksella järjestettyä kerho- ja päiväleiritoimintaa ei ollut lainkaan yhdeksässä kunnassa Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan kunnissa (**Kuva 5.**). Alueella oli yksi kunta, Oulu, missä toimi seitsemän toimijaa ja yksi kunta, Raahen, missä toimi kolme toimijaa. Kahdessa kunnassa, Hyrynsalmella ja Kempeleessä, ei ollut omaa valtionavustusta saanutta hanketta, mutta niissä toimi toisen kunnan toimija. Yleisesti on toivottavaa, että avustusta haettaisiin tarvittaessa yhteistyössä toisen kunnan kanssa, jotta tasavertaisia harrastusmahdollisuuksia saataisiin mahdollisimman moneen kuntaan.

37 prosentissa alueen kunnista oli 4H-yhdistys ainoa valtionavustuksella tuettua kerhotoimintaa järjestävä toimija. Osassa kuntia oli 4H:n lisäksi kunnan tai muun toimijan (muu yhdistys tai organisaatio) järjestämää toimintaa. Vain Oulussa oli kaikkien kolmen erityyppisen tahon järjestämää toimintaa.

2.3. Harrastustoiminnassa mukana olevat

Lasten ja nuorten sosiaaliset ja liikunnalliset taidot, kädentaidot sekä arkielämän taidot karttuvat päiväleireillä ja kerhoissa. Harrastustoiminnassa on mahdollista ilmaista itseään taiteen, musiikin tai vaikkapa teatterin keinoin, seikkailla luonnossa, opetella hevosen hoitoa tai korjata mopoa. Valtionavustuksella tuettu toiminta ei vaadi jäsenyyttä eikä tähtää kilpailuun. Toiminta on lasten ja nuorten saavutettavissa niin ajallisesti kuin paikallisesti, ja on maksutonta tai maksut ovat kohtuullisia. Vaikka toiminta on rentoa vapaa-ajanviettoa, se on ohjattua ja suunnitelmallista. Lapsilla ja nuorilla on mahdollisuus vaikuttaa toiminnan sisältöön, ja monissa kerhoissa nuoret voivat itse aloittaa työuraansa kouluttautumalla kerho-ohjaajiksi.

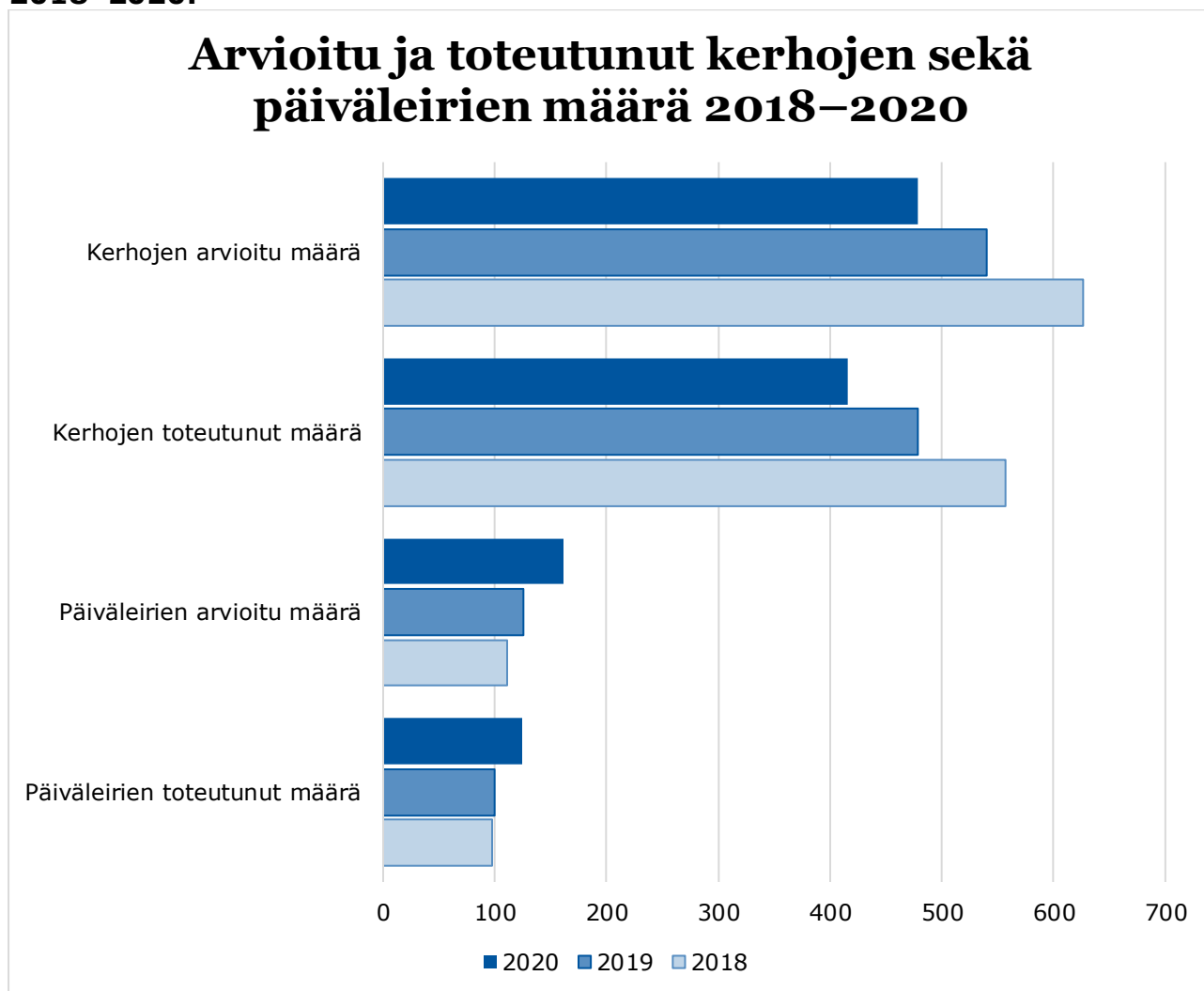
Kuva 6. Harrastustoiminnassa mukana olevien lasten ja nuorten arvioitu ja toteutunut lukumäärä 2014–2020.¹

Vuosina 2014–2020 ovat toteutuneiden harrastustoiminnassa käyneiden lasten ja nuorten määrät olleet aina korkeammat kuin hakemuksissa oli arvioitu (**Kuva 6.**). Vuonna 2018 lasten ja nuorten arvioitu lukumäärä oli lähestulkoon sama kuin toteutunut lukumäärä, mutta vuonna 2019 osallistuneiden määrä oli jälleen reilusti arvioitua suurempi. Myös vuonna 2020 toteuma oli arvioitua enemmän koronan aiheuttamista rajoituksista huolimatta. Arviot harrastustoimintaan osallistuvien lasten ja nuorten määristä ovat olleet vuosien 2014–2018 välillä noin 9 500–11 000. Toteutuneet osallistujamäärät vaihtelivat 10 000–11 000 välillä. Vuonna 2019 sekä arvioitu että toteutuneiden määrä jäi alhaisemmaksi, koska hakemuksia oli vähemmän kuin edellisellä vuotena ja tukea jaettiin siksi harvemmälle toimijalle. Tyttöjen osuus toimintaan osallistuvista kaudella 2020 oli 55 % eli sukupuolet jakautuivat melko tasaisesti.

¹ Huom! Vuoden 2020 toteutuneista luvuista puuttuvat kahden toimijan tiedot.

Kuva 7. Arvioitu ja toteutunut kerhojen sekä päiväleirien määrä kausina 2018–2020.²

Kaudella 2020 valtionavustuksella toteutettiin kaikkiaan 416 kerhoa ja 124 päiväleiriä (**Kuva 7.**). Päiväleirejä toteutui vähemmän (37 kpl) kuin hakuvaiheessa suunniteltiin, ja kerhoja taas 63 kappaletta vähemmän. Tilanteeseen vaikutti erityisesti kevään 2020 aikana alkanut Covid19-virusepidemia. Kerhoihin osallistui noin 6 400 lasta ja nuorta ja päiväleirien osallistujamäärä noin 1 700 lasta ja nuorta. Kerhoihin osallistuneiden määrä väheni noin seitsemälläsadalla, mutta leireille osallistuneiden määrä pysyi lähes samana kuin aiempänä vuonna. Leirien toteuttaminen onnistui luultavasti hieman helpommin, koska niitä oli mahdollista siirtää kesältä talven lomaviikoille.

² Huom! Vuoden 2020 toteutuneista luvuista puuttuvat kahden toimijan tiedot. Lisäksi tilastoja varten on korjattu vuoden 2020 tiedoista kolmen toimijan suunnittelemaa ja raportoimia kerhojen ja päiväleirien määriä. Toimijat olivat merkinneet tietoihin kerho-kerhojen tai leiripäivien määrät tarkoitettujen kerhojen ja päiväleirien määrän sijaan.

Kuva 8. Erilaiset kerhotoiminnan sisällöt ja niiden osuudet valtionavustusta saaneiden toimijoiden valtionavustushakemuksissa kaudella 2020.³

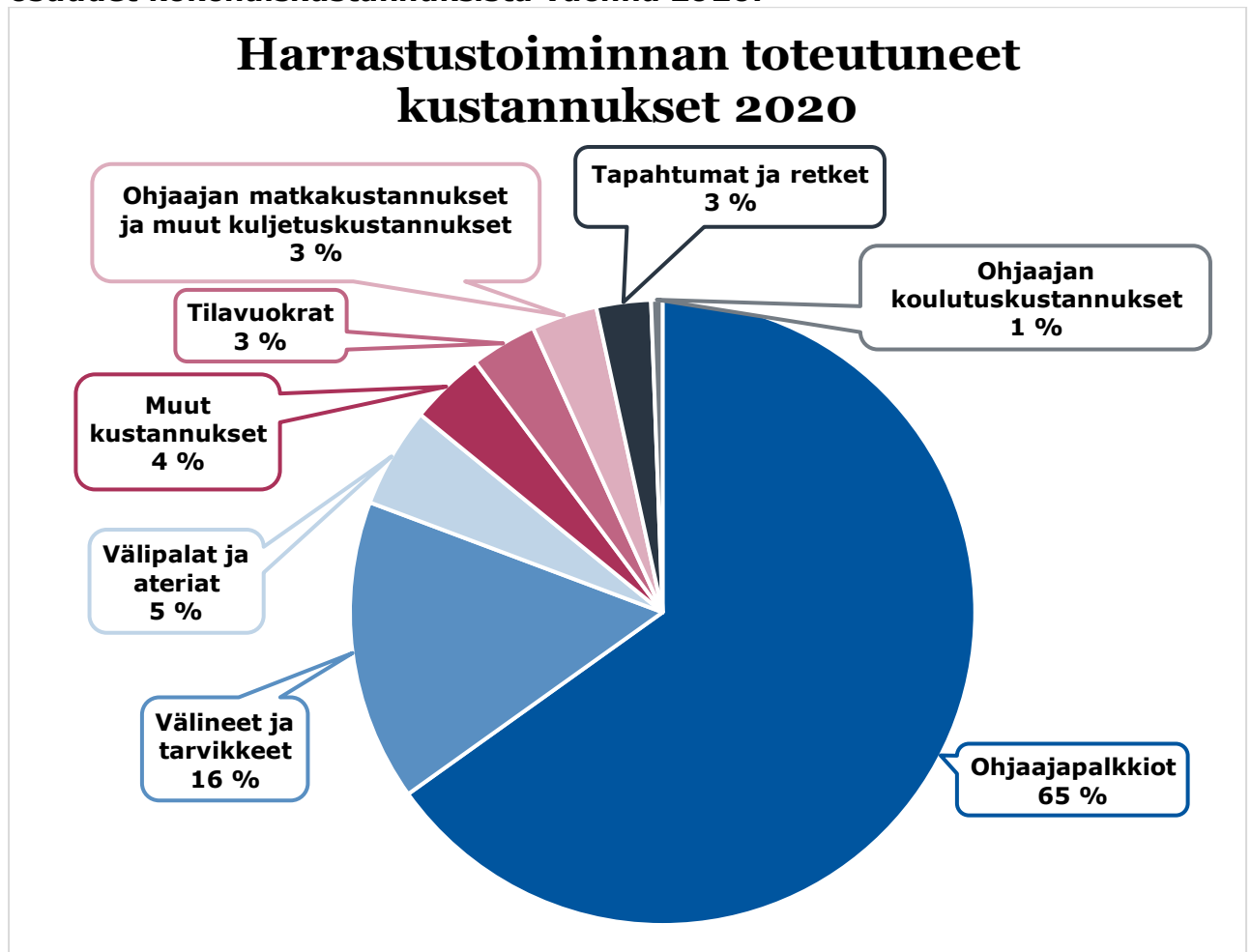
Valtionavustuksella tuettua harrastustoimintaa järjestäneistä toimijoista noin 72 % prosenttia arvioi valtionavustushakemuksessaan järjestävänsä kädentaitoihin liittyvää kerhotoimintaa (**Kuva 8.**). Myös monitoimi-, kotitalous-, liikunta- ja tanssi- sekä luontoteemaiset kerhot sisältyivät suurimman osan valtionavustuksella tuettua harrastustoimintaa järjestäneen toimijan suunnitelmiin. Harrastustoimijoiden suunnitelmissa harvinaisimpia kerhotoiminnan sisältöjä olivat tietotekniikka, teatteri ja ilmaisu sekä sirkus, jota yksikään avustusta saanut toimija ei ollut järjestämässä kaudelle 2020.

³ Luvut ovat vain avustusta saaneiden tiedoista.

3. Harrastustoiminnan taloustiedot

Vuonna 2020 Pohjois-Suomen aluehallintovirasto myönsi 300 000 euroa harkinnanvaraista valtionavustusta lasten ja nuorten paikalliseen harrastustoimintaan. Avustus oli samansuuruinen kuin vuosina 2018 ja 2019. Kaudella 2020 kerhotoiminnan kokonaiskustannukset olivat noin 435 000 €.

Kuva 9. Lasten ja nuorten harrastustoiminnan eri kustannustyyppien osuudet kokonaiskustannuksista vuonna 2020.

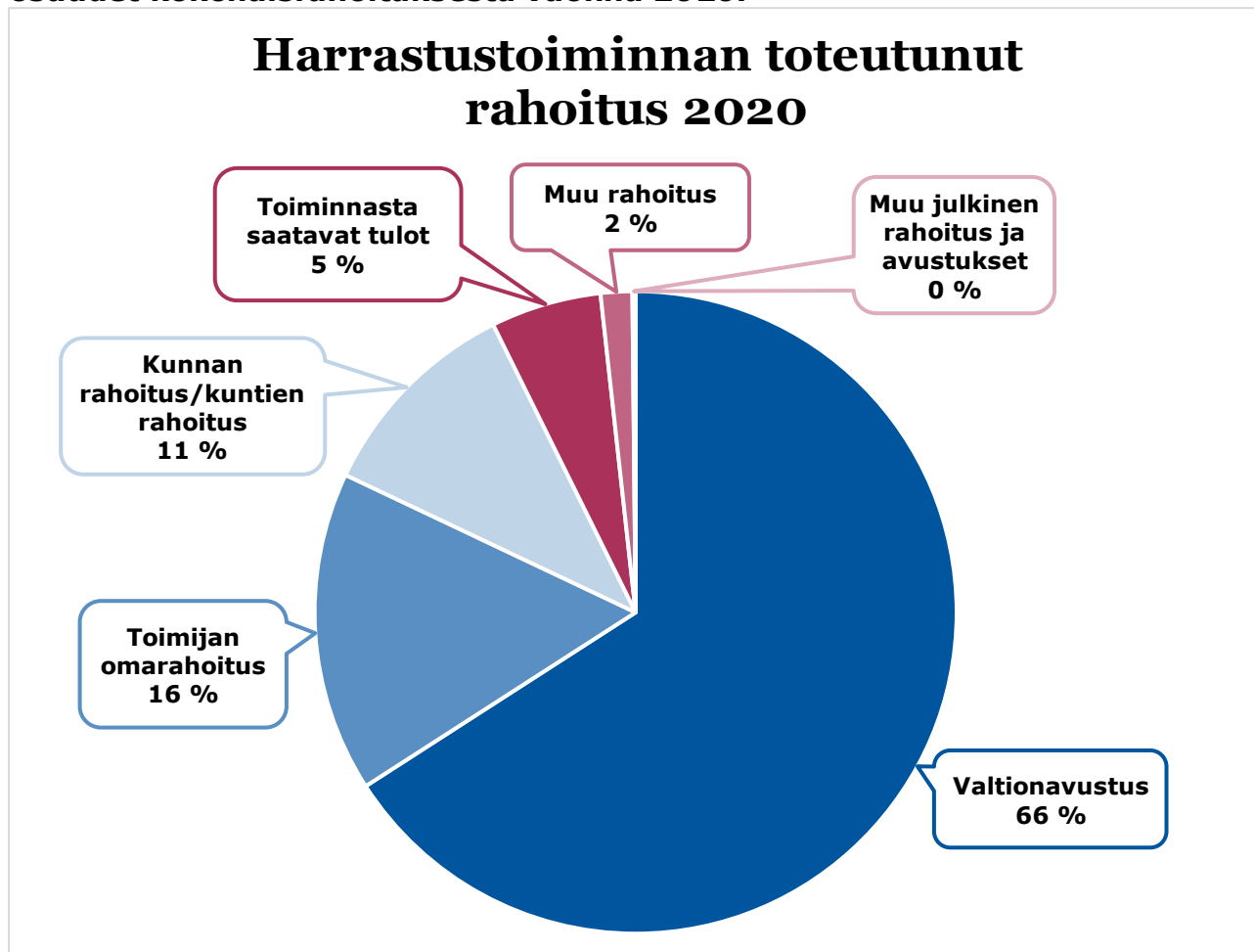

Ohjaajapalkkioiden osuus kokonaiskustannuksista oli noin 65 %. Kaudella 2020 erilaisten materiaali- ja välinekustannusten osuus oli 16 %. Muiden kustannustyyppien osuudet olivat noin viiden prosentin luokkaa ja pienimmät alle 1–3 % luokkaa. Luokkaan ”muut kustannukset” sisältyi yleisimmin vakuutusmaksuja sekä mainontaan meneviä kuluja. (**Kuva 9.**)

Kustannusten suhteet pysyivät lähes samoina kuin vuosina 2018 ja 2019. Ohjaajapalkkioiden osuus on kasvanut hieman niiden ollessa 59 % vuonna 2018, muiden kulujen pysyessä samalla tasolla kuin aiemmin. Huomattavin muutos vuonna 2020 verrattuna aiempaan oli matkakustannusten osuuden laskeminen yli 5,4 prosentista noin 3,3 prosenttiin. Tälle moni toimija antoi selityksen, ettei

kuljetuskustannuksia tullut koronan aiheuttamien toiminnan mukautumisten vuoksi, kun kerhoja ei joko voitu järjestää tai niitä pidettiin etänä.

Kuva 10. Lasten ja nuorten harrastustoiminnan eri rahoituslähteiden osuudet kokonaisrahoituksesta vuonna 2020.

Valtionavustuslain mukaan valtionavustus ei saa kattaa valtionavustuksen kohteena olevasta toiminnasta tai hankkeesta aiheutuvien kokonaiskustannusten täyttä määrää, vaan toimintaan tulee käyttää myös muuta rahoitusta. Myönnetty avustus voi kattaa enintään 90 % avustettavan harrastus- tai päiväleiritöiden toteutuneista hyväksyttävistä kustannuksista.

Valtionavustuksen osuus lasten ja nuorten harrastustoiminnan kokonaisrahoituksesta oli 66 % vuonna 2020 (**Kuva 10.**). Toiseksi suurin rahoitustyyppi oli toimijan omarahoitus 16 % osuudella. Kunnan tai kuntien rahoitus kattoi 11 % ja toiminnasta saatavat tulot 5 % kokonaisrahoituksesta. Pienimpiä rahoitustyyppisiä olivat "muu rahoitus" ja "muu julkinen rahoitus ja avustukset". Erot vuoteen 2019 verrattuna olivat hyvin pieniä.

Vuoden 2020 valtionavustuksesta pyydettiin palautuksia yhteensä vajaat 7 000 €. Tämä johtui suurimmaksi osaksi toiminnan vähentymisestä tai järjestämisen vaikeuksista koronapandemian vuoksi. Yhteensä 6 toimijaa joutui palauttamaan tukea.

4. Toiminnan arviointi

Lasten ja nuorten paikallisen harrastustoiminnan valtionavustusten käyttöselvitysten arviot toiminnan merkityksellisyydestä jatkoivat samalla linjalla kuin aiempina vuosina: erityisesti pienillä paikkakunnilla harrastustoiminta oli tärkeää koko perheen hyvinvoinnille ja lasten kasvulle ja kehitykselle.

Edellisten vuosien tapaan kerho- ja päiväleiritoiminta toimi perheiden tukena arjessa, lasten ja nuorten innostajana ja motivoijana sekä tärkeänä osana kuntien palvelutarjontaa. Lapset ja nuoret saivat hyviä kokemuksia, uusia kykyjä ja tekemistä, mille oli erityistä tarvetta koronaan liittyvien rajoitusten vähentäessä muita harrastusmahdollisuuksia.

Kerhot ja leirit tukevat lasten ja nuorten hyvinvointia ja sosiaalista kehitystä. Ne tarjoavat tekemistä arkeen sekä turvallisia aikuisia, jotka voivat olla mukana nuoren elämässä pitkäänkin. Kerhot toimivat edelleen myös hyvänä ensimmäisenä työpaikkana monelle nuorelle. Työn avulla nuoret saivat kokemuksen siitä, että heidän panoksellaan on merkitystä, mikä paransi itsetuntoa.

Kerhotoiminta antoi lapsille tärkeitä taitoja elämää varten. Vastauksissa näkyivät niin sosiaalisuuden ja itsetunnon kehittyminen, erilaisten kädentaitojen ja liikuntaharrastusten oppiminen kuin luonnontuntemuksen ja kulttuurisen oppimisen merkitys.

Kaiken kaikkiaan lasten ja nuorten harrastus- ja kerhotoiminnalla ja sen myötä valtionavustuksella on edelleen merkittävä rooli Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun alueella. Pienissä kunnissa kerhot tuovat lapsille mahdollisuuksia, joita koulu ja maksulliset toimijat eivät välttämättä voi tarjota. Pienissä kunnissa paikalliset, kyläkohtaiset kerhot ovat tärkeässä roolissa, ja erityisesti vähävaraisille perheille kerhot ovat pelastus, kun lapset pääsevät aktivoivaan, turvalliseen ja hyvin vedettyyn toimintaan halvalla tai tarvittaessa myös ilmaiseksi.

4.1. Covid19 vaikutukset harrastustoimintaan vuonna 2020

Suurin lasten ja nuorten harrastustoimintaan vaikuttanut tekijä oli myös kaudella 2020–2021 vuoden 2020 puolella alkanut Covid19-virusepidemia. Valtakunnalliset suositukset ja ohjeistukset pakottivat yhteiskunnan sulkutilaan keväällä 2020. Tilanne vaihteli pitkin koko kautta 2020–2021, väliin mahdollistaen läsnäolokokoonnutumiset ja väliin jälleen estäen ne. Koronan vaikutukset näkyivät eri kunnissa eri tavoin: toisilla oli suuria vaikeuksia toteuttaa toimintaa, kun taas toisten toiminta häiriintyi vain hieman.

Korona vaikutti toiminnan kustannuksiin sekä pienentäen että suurentaen niitä. 47:stä avustusta saaneesta toimijasta kymmenen pyysi käyttöajan pidennystä, koska avustusta ei pystytty tai ehditty käyttää alkuperäisen käyttöajan puitteissa. Jotkin toimijat joutuivat palauttamaan avustusta jopa käyttöajan pidennyksen jälkeenkin.

Moni toimija joutui perumaan päiväleirejä tai siirtämään niitä kesäkaudelta syys- tai hiihtolomalle. Kerhoja pyrittiin pitämään auki mahdollisuuksien mukaan, mutta osa toimijoista raportoi, etteivät lapset ja nuoret välttämättä uskaltaneet tai saaneet lähteä mukaan. Innokkaita osallistujia ei paikoin ollut lainkaan. Tilanne vaihteli suuresti kuntien välillä, ja jotkin toimijat saivat kerhoihin hyvin osallistujia. Korona vaikeutti myös kerhojen ja leirien vetäjien saamista mukaan toimintaan.

Kerhojen järjestämistavat muuttuivat koronan vaikutuksesta. Erilaiset retket ja vierailut jäivät usein pois kokonaan tai niitä vähennettiin. Myös ryhmäkojoja pienennettiin jakamalla isoja ryhmiä useampaan pienempään, minkä vuoksi saatettiin tarvita enemmän ohjaajia vetämään useampaa ryhmää. Tällä oli myös vaikutusta kustannuksiin, jotka joillakin toimijoilla kasvoivat suunniteltuun budjettiin verrattuna. Osa toimijoista oli suunnitellut tekevänsä yhteistyötä paikallisten muiden toimijoiden kanssa, mutta näistä suunnitelmista saatettiin joutua luopumaan. Osa kerhoista jatkettiin kevään 2020 tapaan etäkerhoina erilaisilla alustoilla (esim. Zoom, Discord, Whatsapp). Etäkerhojen aikana saatettiin toteuttaa keväällä 2020 käyttöön otettua mallia, jossa kerhotoiminnan tarvikkeet toimitettiin kerholaisille kotiin.

”Kerhovuosi 2020–2021 jää toivottavasti ainoaksi laatuaan. Kukaan ei olisi hakuvaiheessa vuoden 2019 lopulla osannut kuvitella vilsimmässä visioissakaan sitä, miten pandemia laittoi maamme ja koko maailman sekaisin. Rajoitukset koskivat raskaasti lasten ja nuorten harrastamista, joten emme pystyneet toteuttamaan kerhotoimintaa suunnitelmien mukaan tai alkuperäisessä aikataulussa. Teimme joustavasti muutoksia kerhotoimintaan ja pyrimme toteuttamaan kerhoja pieninä, etänä, rajoitukset huomioon ottaen ja uusia toimintatapoja kehittäen. Jotain hyväänkin tässä rajoitetussa elämässä on ollut työntekijöiden ammattitaidon kannalta, olemme oppineet useita uusia toimintamuotoja ja oppineet käyttämään monenlaisia etätyömenetelmiä toiminnassa lasten ja nuorten kanssa. Haimme myös lisää aikaa avustuksen käytölle kesäkuun kahdelle ensimmäiselle lomaviikolle.”

”7 kpl 4H-kerhoa pidettiin suunnitelman mukaan viikoittain. Tammikuussa 2021 korona sulki harrastetilat kolmeksi viikoksi, joten pakollinen tauko tuli silloin kerhoihin. Tammikuun 2021 viimeisellä viikolla kerhot jatkuivat alle 12-vuotiaille rajoitetuilla kävijämäärillä vuorosysteemillä, että kaikki halukkaat pääsivät kerhoihin turvallisesti koronapelosta huolimatta.”

”Koronapandemiasta johtuen leirejä ei toteutettu kesälomalla vaan syys- ja talvilomalla. Hankkeen hakuvaiheessa arvioitu lasten osallistumismäärä jäi paljon suunnitellusta. Kokemus syyslomalla järjestettävästä päiväleiristä oli hyvä, mutta talviloman päiväleiri osoitti, että silloin tulijoita on selkeästi vähemmän. Pandemiasta johtuen myös ulkopuolisten ohjaajien määrä pidettiin minimissä eikä suunniteltuja yhdistystoimijavierailuja päästy toteuttamaan hakemuksessa kuvatulla tavalla.”

”Talven 2020–2021 koronarajoitusten aikaan kerhotilat pysyivät suljettuna kokonaisuudessaan useita viikkoja ja talven aikana kerhotoiminta oli pitkään rajoitettuna 10 henkilöön, jolloin kerhotoimintaa ei pystytty tarjoamaan kysynnän

mukaisesti. Keväällä 2021 koronarajoitusten höllentyessä nuorisoa ei saapunut kerhotoimintaan totuttuun tapaan. Kesälle 2021 hankkeelle haettua jatkoaikaa emme päässeet hyödyntämään, koska kesälomakaudella nuorisoa ei saapunut paikalle.”

”Korona pandemiasta huolimatta, saimme toteutettua toiminnan lähes suunnitellusti. Nuorten ”Unelmapäivä” jäi toteuttamatta, koronasta johtuen. Erityisesti yläkoulun nuorille suunnattu motokerho oli keväällä osan aikaa paussilla. Alakoulujen kerhot toimivat normaalisti tai ryhmän kokoa pienennettiin väliaikaisesti. Kunnan tilanne korona-aikana oli kuitenkin hyvä.”

”On hyvin selvää, että korona kuritti merkittävästi kerho- ja päiväleiri-toimintaamme. Lisäksi erittäin suurena haasteena kerho- ja päiväleiritöiminnan muuntamiselle sopimaan etätyöskentely- ja kokoontumisrajoitusaikaan oli toiminnanjohtajan vaihtuminen useasti. Minä aloitin työssäni 1.1.2021 saaden hyvin lyhyen perehdytyksen tehtäviini. Edeltäjäni ehti olla työssä määräaikaisena huhtikuusta 2020 joulukuun 2020 loppuun. Tietotaito ei ole päässyt siirtynyt tekijältä toiselle, ja siitä syystä näen meidän kokonaisuutena onnistuneen heikosti toiminnan sopeuttamisessa vallitseviin olosuhteisiin. Toki myös itse olosuhteet ovat olleet hyvin poikkeukselliset ja haastaneet varmasti kaikkia toimijoita samalla tavalla.

Kerhojen ohjaajat eivät kunnassa kahta kerhoa lukuun ottamatta halunneet lähteä ohjaamaan kerhoja koronaepidemian jyllätessä. Päiväleirejä ei päästy toteuttamaan suunnitellussa mittakaavassa kokoontumisrajoitusten vuoksi. Näin ollen Aluehallintoviraston myöntämää tukea jäi käyttämättä hyvin iso osa.”

”Avustusaika sijoittui COVID-19-epidemian ajalle. Epidemian rajoitustoimet ja ohjeet määrittivät mahdollisuutemme toteuttaa kerho- ja päiväleiritöimintää. Samanaikaisesti perusopetus toteutettiin myös väljennetyksi, jonka johdosta kunnan kouluverkko uudistus ei edennyt suunnitellusti, mikä vaikeutti tilojen saatavuutta.

Pystyimme määrällisesti toteuttamaan toimenpiteet suunnitellusti. Kustannukset kasvoivat koronaohjeiden noudattamisesta johtuen, kun ryhmäkokoja pienennettiin, toimintaa väljennettiin ja näihin tehtäviin tarvittiin lisää työaikaa / henkilöresursseja. Hankkeen aikana emme pystyneet käyttämään kolmannen sektorin toimijoita suunnitellussa laajuudessa, koska terveysturvallisuusohjeidemme mukaan toimijoiksi valikoitui määräaikaista henkilökuntaamme.”

”Kerhot ovat pääosin toteutuneet suunnitellulla tavalla, pois lukien koronan aiheuttamat muutokset. Suurimmat muutokset suunnitelmaan nähden lie, että monitoimikerho 4-6lk ja isompien nuorten sähkö eivät toimi. Molemmat lopetettiin pian aloittamisen jälkeen, koska kävijöitä ei juurikaan ollut, myös elektroniikkakerho ja heppakerho olivat suunniteltua lyhyempiä. Elektroniikkakerho ei löytänyt kävijöitään suuresta yrittämisestä huolimatta ja heppakerhoon oli vaikeuksia löytää vetäjää. Muita muutoksia suunnitelmiin oli se, että puuhakerho siirrettiin toiselle alueelle, tämä muutos oli taas myönteinen koska

uuden alueen kerhoon löysi paljon osallistujia! Yksi kustannuksiin vaikuttanut muutos oli se, että suunniteltuun metsäsalapoliisikerhoon ei löytynyt vetäjää, ja toiminnanjohtaja veti kerhon itse. Tämän kerhon palkkauskustannukset eivät siis ole tässä raportissa mukana, koska en ollut niitä osannut ennakoida suunnitelmiin, ja näin ollen en ole niitä kustannuksiin laskenut, siltä osin pienentävät sitten taas tässä raportissa olevia palkka kustannuksia.

Luonnollisesti myös korona on vaikeuttanut osaltaan kerhojen pitoa, kerhoja jouduttu välillä pitämään lyhyempiä jaksoja ja ryhmiä pitämään pienempinä. Muita kustannuksiin vaikuttavia tekijöitä oli se, että koronasta johtuen tapahtumiin ja retkiin suunnitellut kustannukset jäivät pois, koska koronan takia ei ole voitu retkeillä. Päiväleiri toteutui muutoin suunnitelman mukaan, mutta osallistujia määrää jouduttiin hieman rajoittamaan, joka taas vaikutti kustannuksiin.”

4.2. Selvityksissä olleita hakijoiden arvioita toiminnan vaikutuksista

”Olemme saaneet toiminnastamme paljon kiitosta niin kouluilta kuin perheiden vanhemmilta. Monesti harrastusten tielle tulee myös niiden hintavuus. Monilla perheillä ei ole varaa maksaa lasten kalliita harrastuksia ja niihin kuuluvia välineitä. 4H-kerhot antavatkin monesti lapselle sen ainoan ohjatun vapaa-ajan harrastuksen ja aidon osallisuuden yhteiseen tekemiseen. Otamme kaikki lapset vastaan kerhoihin, eikä heidän tarvitse miettiä, millä tämä nyt maksetaan. Lisäksi kokoonnumme lapsille tutuissa paikoissa monesti hyvinkin lähellä kotia. Se tuo osaltaan lapselle yhteisöllisyyden turvallisuuden tunnetta.”

”Liikuntakerhojen suosio lämmittää mieltä, sillä lasten liikkumattomuus on kasvava yhteiskunnallinen huolenaihe. Tarjoamme lapsille matalan kynnyksen liikkumista, jossa jokainen saa liikkua oman taitotasonsa ja kuntonsa mukaan. Myös terveellisiin ruokailutottumuksiin ohjaamalla haluamme tukea lasten hyvää ja terveellistä kasvua.”

”Korona-ajan rajoitustoiminnasta huolimatta hankkeella pystyttiin tarjoamaan kunnan nuorisolle monipuolisempaa toimintaa, vaikkakin rajoitetummin. Tämän lisäksi nuorisolle kyettiin tarjoamaan heille mielekästä ja tarkoituksenmukaista kerhotoimintaa, jonka seurauksena nuoriso koki pystyvänsä vaikuttamaan päätöksentekoon sekä toteuttamaan itseään kerhotoiminnassa.”

”Ne lapset, jotka tulivat kerhoihin, kun rajoitukset poistuivat, olivat tyytyväisiä siihen, että he pääsivät mukaan ja saivat mielekästä tekemistä. Pitkä rajoitusaika oli monille lapsille raskasta aikaa. Päiväleiriltä tuli paljon positiivista palautetta sillä lapset saivat mielekästä tekemistä ja yksin olo lomien alettua väheni. Päiväleiri toiminnalle olisi ollut kysyntää koko kesälle, mutta sitä ei voitu järjestää.”

”Yhteinen tekeminen ja yhdessä oppiminen vahvistavat lasten itsetuntoa, antavat uusia taitoja sekä luovat yhteisöllisyyttä ryhmässä oppien. Kerhot ovat olleet turvallisia paikkoja kokeilla ja oppia uutta ohjaajien tukemina. Niissä on kohdattu haasteita ja opeteltu käytännön taitoja sosiaalisia taitoja unohtamatta. Samalla

olemme voineet tarjota nuorille työelämän kokemusta kerhonohjaamisen myötä. He ovat sen kokeneet merkittäväksi ja turvalliseksi ensimmäisen työpaikan kokemukseksi. Yhteistyö on sujunut kunnassa mutkattomasti eri yhteisöjen ja järjestöjen sekä kunnan kanssa.”

”Loma-aikoihin sijoittuvalle toiminalle nähdään edelleen tarve, jotta lapsilla on mielekästä, ohjattua toimintaa vanhempien käydessä töissä. Päiväleireillä lapset oppivat uusia taitoja, jonka kautta he saavat onnistumisen kokemuksia kasvavat ja itsetunto vahvistuu. Ohjaajien kannustukset ja hyvän vahvistaminen toiminnassa, vahvistavat myös lasten itsetuntoa.

Vaikka lasten osallistumismäärä jäi ennakoitua pienemmäksi, olivat päiväleirit todella tarpeellisia juuri näille lapsille. Pienempi lapsimäärä suhteessa työntekijöiden määrään mahdollisti erityislusten (pienluokilla opiskelevien) mukaan ottamisen päiväleiritoimintaan. Näiden lasten tarpeet pystyttiin huomioimaan leiripäivillä.

Toiminnan kautta lapset oppivat käyttämään kunnan palveluita ja hakeutuvat niihin herkemmin perheen kanssa. Leirillä työskentelevät aikuiset tulevat tutuiksi jo lapsena, jolloin kunnan nuorisotyöntekijä on yksi tuttu aikuinen tulevina vuosina.”

”Saimme toimintaan mukaan uusia lapsia. Vaikka kerholaistemme määrät pysyivät pieninä, oli ilahduttavaa huomata, miten innokkaita lapset olivat ja miten mukaan tuli vielä huhtikuulla uusia lapsia. Koronan pelko (vanhempien ajatuksissa) näkyi kerholaisten määrässä, mutta uskomme että mukana olleet saivat positiivisia kokemuksia ja olipa mukana sellaisiakin, jotka eivät tule isoihin ryhmiin kerhoilemaan. Kerhonohjaajien mukaan talven kerhot sujuivat mallikkaasti ja uusia asioita opittiin.”

”Hankeen avulla on kyetty takaamaan paikallista säännöllistä ja monipuolista ennaltaehkäisevää kerho- ja leiritoimintaa ensisijaisesti 7–18-vuotiaille. Toiminnalla on autettu lapsia ja nuoria löytämään itselleen mielekästä tekemistä ja monipuolisen harrastuksen laajan palvelutarjonnan avulla. Toiminnan edullisuus on taannut sen, että jokaiselle lapselle ja nuorelle on mahdollistunut toimintaan osallistuminen. Toiminnan perustana on ollut tasa-arvoisuus ja yhtäläiset oikeudet, syrjäytymisen ehkäisy ja kasvu- ja elinolojen parantaminen sekä kestävä kehitys.

Kerhojen ja leirien teemat rakentuivat hyvinvointia ja kasvua tukevan toiminnan ympärille: terveellisten elämäntapojen sekä tietojen ja taitojen kehittymisen edistämiseen, yhteisöllisyyden rakentamiseen, omatoimisuuden, yritteliäisyyden ja kestävän kehityksen kunnioittamiseen myös kansainvälisyyden näkökulmasta. Hanke lisäsi osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia, jolla pyrittiin siihen, että lapsista ja nuorista kasvaa hyvän itsetunnon omaavia aikuisia, jotka kykenevät toimimaan ja selviytymään muuttuvassa maailmassa. Kaikkiaan hankkeen toiminnan piirissä oli viikoittain yli 150 osallistujaa, vaikka koronapandemia näkyi vähentyneinä osallistumiskertoina.”

4.3. Selvityksissä olleita hakijoiden kuvauksia toiminnasta

”Kunnan 4H-kerhotoiminta toteutui koronatilanteen huomioon ottaen odotettua paremmin. Kerhokauden aikana meillä oli 8 kerhoa, ja kaikki toimivat osan avustuskautta etäkerhona. Etäkerhoissa hyödynnettiin jaettavia materiaalipaketteja, Teams- ja Zoom-yhteyksiä. Kaikki kerhonohjaajamme suorittivat jokavuotisen kerhonohjaajakoulutuksen. Kaikki toimintaan osallistuvat lapset ovat vakuutettu.

Tavoitteenamme oli saada kokoon 10 kerhoa, mutta korona vaikutuksesta kaikkia suunniteltuja kerhoja ei saatu kasaan. Kerhomme koostuivat 2 kokkikerhosta, 2 liikuntakerhosta, 1 kädentaitokerhosta, 2 luontokerhosta ja 1 musiikkikerhosta. Kerhoille oli tarvetta, ja etäkerhoissakin huomasi, että lapset odottivat innolla linjoilla kerhon alkua. Kokkikerhoissa panostettiin terveellisiin valintoihin ja hyvien koulueväiden valmistamiseen. Liikuntakerhoissa liikuttiin hyödyntäen vuodenajan vaihteluja. Kädentaitokerhossa opeteltiin erilaisia tekniikoita ja vahvistettiin hienomotoriikan hallintaa. Luontokerhossa tutustuttiin luontoon ja sen tuomiin antimisiin. Musiikkikerhossa tuotiin tutuksi eri instrumentteja ja soittotaitoa opeteltiin pianolla, huilulla ja ukulelella.

Tavoitteenamme oli pitää 7 päivän mittainen päiväleirikokonaisuus, mutta emme saaneet toteutettua sitä yhtenäisenä vaan jouduimme jakamaan sen kahteen eri jaksoon. Lisäksi pidimme 12 päiväleiriä (tavoitteena oli 10 päiväleiriä).”

” Pienten koululaisten päiväleirit pidettiin koronaepidemian vuoksi pienemmälle ryhmälle eli 25 lapselle suunnitellun 60 sijaan ja leiripäiviä oli 8 suunnitellun 14 sijaan. Tarkan suunnittelun ansiosta leirit saatiin pidettyä mukavasti ja turvallisesti tänä vuonna intiaani teemalla. Tämän avustuksen avulla maksettiin lähinnä ohjaajien palkkoja ja välipalakustannukset. Retket kuluineen jäi koronan vuoksi tekemättä. Lasku leirilounaista ja leiriosallistumismaksutulot menivät kaupungin nuorisotyölle, eivätkä näy siis tässä raportissa.

Kerhotoiminta tapahtui pääosin suunnitelman mukaan koronan tuomat haasteet huomioon ottaen. Niitä järjestettiin yhteensä 16, pääasiassa nuokkarit ja srk moottoripaja tukikohtinaan. Ensimmäiset kerhot alkoivat elosyyskuun vaihteessa ja toimintaa järjestettiin ulkona niin kauan kuin säät vain sallivat mm. liikuntaa, makkaranpaistoretkiä, taidetta luonnossa jne. Kolme kerhoista toimi vain kevät kauden. Ohjaajina toimi nuorisotyön omat nuoriso-ohjaajat sekä muutamia palkattuja ohjaajia.”

4.4. Lisäkysely harrastamisen Suomen mallin vaikutuksista

Lasten ja nuorten paikallisen harrastustoiminnan valtionavustusten selvityksistä saatavien tietojen lisäksi Pohjois-Suomen aluehallintoviraston nuorisotoimi selvitti lasten ja nuorten paikallisen harrastustoiminnan avustusta saaneiden toimijoiden mielipiteitä harrastustoiminnan avustuksista erillisellä kyselyllä keväällä 2021. Kyselyssä pyydettiin toimijoiden mielipiteitä sekä tästä avustuksesta että uudesta harrastamisen Suomen mallin avustuksesta ja sen vaikutuksesta iltaharrastustoimintaan. Harrastamisen Suomen mallissa harrastustoiminta ajoittuu pelkästään koulupäivän yhteyteen, ja on näin erillistä ja erilaista lasten ja nuorten paikallisen harrastustoiminnan avustuksella tuettavasta toiminnasta.

Kaikki toimijat pitivät lasten ja nuorten harrastustoiminnan avustusta tärkeänä. Vastaajat jaettiin kolmeen ryhmään: 4H-kerhot, kuntatoimijat ja muut toimijat. Lisäksi tuloksia tarkasteltiin kuntatyyppin mukaan.

Lähes kaikki toimijat olivat sitä mieltä, että avustuksella on suuri merkitys heidän toiminnalleen. Harrastamisen Suomen mallin vaikutuksista toimintaan oltiin vähiten huolissaan taajaan asutuissa kunnissa ja eniten kaupunkimaisissa kunnissa. Maaseutumaisissa kunnissa oltiin eniten huolissaan siitä, että harrastamisen Suomen mallin mukainen toiminta veisi osallistujia iltaharrastustoiminnasta.

Kyselyn avoimissa vastauksissa nousi esiin vastaajille yhteisiä toiveita ja huolenaiheita. Samat teemat toistuivat useammassa vastauksissa. Kaikkiaan molemmat valtionavustukset nähtiin hyödyllisiksi. Suurin merkitys lasten ja nuorten harrastustoiminnan avustuksella on 4H-kerhoille. Arvottavissa vastauksissa muut toimijat uskoivat eniten Suomen mallin hankkeiden vaikuttavan heidän toimintaansa kielteisesti. Avovastaukset olivat kuitenkin myönteisempiä, ja niissä näkyi joissain vastauksissa toive siitä, että kunta lähtee mukaan Suomen mallin hankkeisiin tai että kerhotoimija on mukana tulevissa hauissa. Kunnat taas olivat molemmissa vastauksissa optimistisimpia vaikutusten suhteen. Syy on mahdollisesti se, että kunta määrittää sekä koulunaikaisen että iltatoiminnan oman tarpeensa mukaan.

Vastauksissa arvioitiin, ettei lapsia välttämättä riitä sekä koulunaikaiseen että iltakerhoon. Vastaajien arvioissa näkyi mietteitä siitä, että lapset eivät jaksaisi käydä kahdessa tai useammassa kerhossa varsinkaan, jos ne ovat samana päivänä. Vanhemmat saattavat myös ajatella, ettei kannata laittaa lasta enää iltakerhoon, jos päivällä on ilmainen kerho jo tarjolla. Myös lasten jaksaminen mietitytti.

Avoimissa vastauksissa näkyivät myös selvityksissä toistuvat teemat siitä, miten kerho- ja päiväleiritoiminta vaikuttavat lasten ja nuorten elämään: Kerhoilla on työllistävä vaikutus ja iltakerhoilla on tärkeä rooli lasten sosiaalistamisessa sekä arjen taitojen opettamisessa. Lisäksi vastauksissa nostettiin esiin muita etuja: Avustuksella tuettu harrastus ei ole kilpailullista, mikä mataloittaa lapsen kynnystä lähteä mukaan. Harrastamisen Suomen mallin toiminta on rajoitetumpaa tilojen suhteen, joten iltakerhotoiminnan on mahdollista olla monipuolisempaa kuin koulupäivän aikana tapahtuvan harrastustoiminnan. Lasten ja nuorten harrastustoiminnan avustus mahdollistaa

myös erityisryhmien harrastusmahdollisuudet ja mahdollisuuden kokeilla harrastuksia, joita koulujen tiloissa ei voida järjestää.

Lisäksi esiin nousi muita huomioita: Pinta-alaltaan laajoissa kunnissa ongelmana voivat olla kuljetukset. Tämä koskettaa iltakerhotoimintaa yleisesti. Osa vanhemmista voi kuitenkin kokea rasitteena kerhon takia pidentyvät koulupäivät, joten lasta ei varsinkaan syrjäkylillä jakseta ajaa enää kauas toisiin kerhoihin. Avustus mahdollistaa toiminnan jatkumisen kerhoissa maksuttomana tai mahdollisimman halvalla. Iltakerhojen tarve tuskin poistuu kokonaan, koska ne toimivat perheiden tukitoimena. Ne mahdollistavat myös huonommassa asemassa olevien lasten osallistumisen. Lisäksi nostettiin esiin, että päiväleiritöiminnan tarve säilyy edelleen, eikä harrastamisen Suomen mallin avustus vaikuta siihen.

Lähteet

Opetus- ja kulttuuriministeriö (2017). *Valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma 2017–2019*.

<https://minedu.fi/documents/1410845/4274093/VANUPO+FI+2017+final.pdf/92502e8e-0cd0-40f0-b097-5ef39e1d529f/VANUPO+FI+2017+final.pdf.pdf>

Opetus- ja kulttuuriministeriö (2019). *Valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma vuosille 2020–2023*.

<https://valtioneuvosto.fi/paatokset/paatos?decisionId=0900908f8066e183>

Valtioneuvoston julkaisuja 2019:23 (2019). *Pääministeri Antti Rinteen hallituksen ohjelma 6.6.2019. OSALLISTAVA JA OSAAVA SUOMI – sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta*.

http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161662/Osallistava_ja_osaava_Suomi_2019_WEB.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Valtioneuvoston julkaisuja 2019:31s (2019). *Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma 10.12.2019. OSALLISTAVA JA OSAAVA SUOMI – sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta*.

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161931/VN_2019_31.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Valtion nuorisoneuvosto (2019). *VANUPO-lausunto 6.6.2019. Valtion nuorisoneuvoston lausunto opetus- ja kulttuuriministeriölle valtakunnalliseen nuorisotyön ja -politiikan ohjelmaan 2020-2023 otettavista asioista*.

<https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2019/06/VANUPO-lausunto.pdf>

Lausunnon on julkaissut Opetus- ja kulttuuriministeriö nettisivuillaan:

<https://minedu.fi/nuoriso/linjaukset>

Valtion nuorisoneuvoston julkaisuja (2018). Verkkojulkaisu nro 57. *Selvitys valtionhallinnon toimenpiteistä lasten ja nuorten harrastustoiminnan edistämiseksi*.

https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2018/01/LNH_raportti_2501.pdf

Valtion nuorisoneuvoston julkaisuja (2020). *Harrastamisen äärellä. Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2020*. Toimittanut Mikko Salasuo.

<https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2021/05/lasten-ja-nuorten-vapaa-aikatutkimus-2020-web.pdf>

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto

Oulu

2021